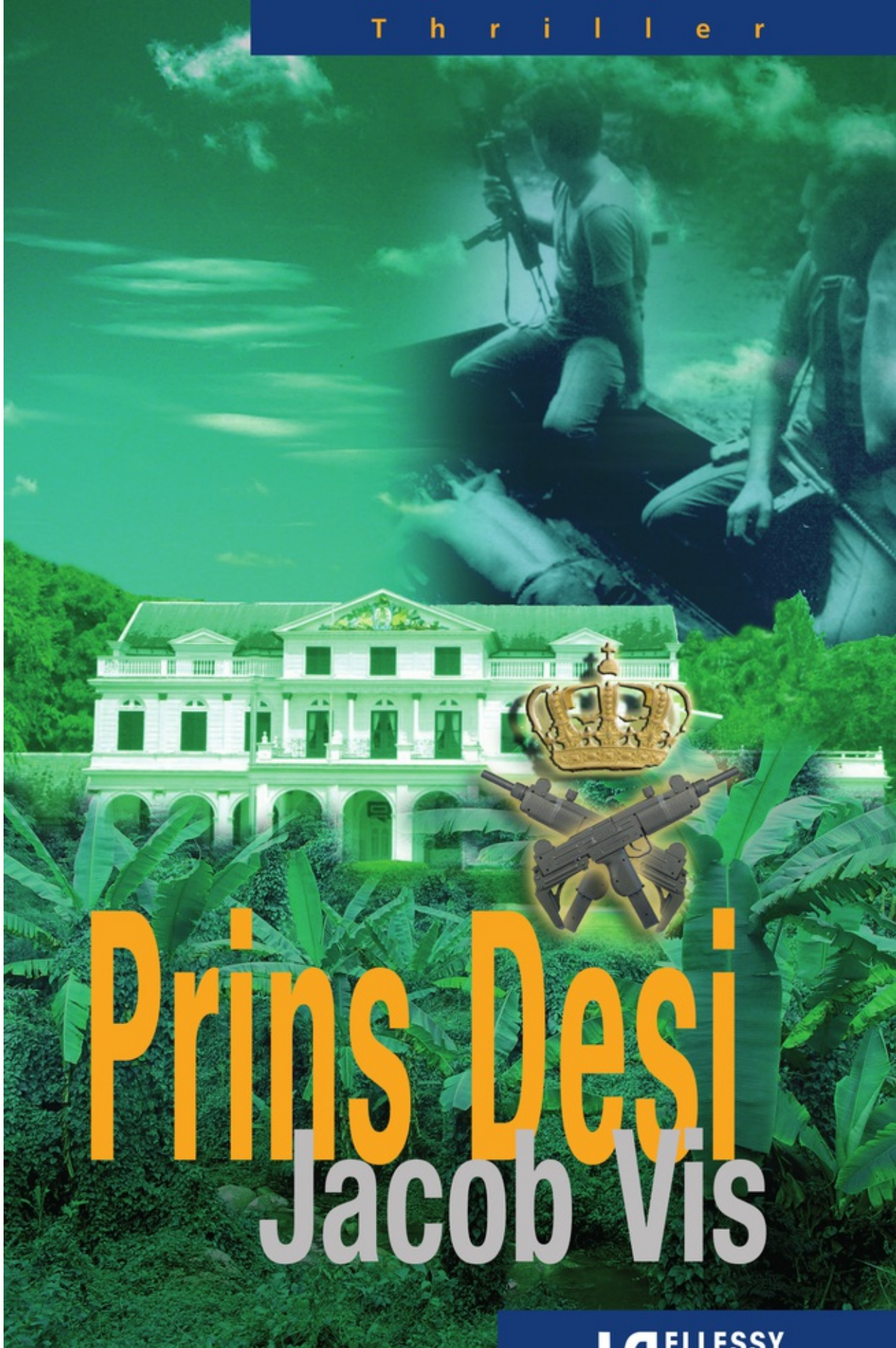

T h r i l l e r

Prins Desi

Jacob Vis

ELLESSY
CRIME

Jacob Vis
PRINS DESI

[Uitgeverij De Rode Kamer | Haarlem](#)

Introductie

In december 1982 brengen juntaleider Desi Bouterse en zijn trawanten vijftien tegenstanders van het regime op beestachtige wijze om het leven. De moordenaars zullen pas in onze tijd worden berecht en zelfs dat is nog niet zeker.

Dit boek speelt zich af vijf jaar na de moord. PRINS DESI is op het toppunt van zijn macht. Nederland heeft de financiële steun ingetrokken, maar PRINS DESI vindt een nieuwe manier om zichzelf en zijn vriendjes te verrijken: hij maakt van Suriname het belangrijkste doorvoerland van Colombiaanse heroïne naar Europa en de Verenigde Staten. De helft van de Surinaamse bevolking is gevlucht naar Nederland waar hun leiders plannen smeden om de macht te heroveren. Als Amerika financiële steun belooft om de junta uit te schakelen laat Prins Desi twee handlangers een aanslag plegen op de leiders van het verzet. De moordpoging mislukt door heldhaftige zelfopoffering van een van die leiders. Voor de Nederlandse regering is de maat nu vol. Zij beraamt samen met de verzetsbeweging een gewaagd plan om een groepje Vietnamveteranen naar Suriname te sturen om de junta uit te schakelen. De groep, onder leiding van David Quinn en Thijs Sanders is aangevuld met karate-expert Kaatje Postma die de juntaleider tijdens de bijslaap moet elimineren en de briljante acteur Roy Paarhuis die zo'n geloofwaardige performance van PRINS DESI neerzet dat zelfs diens getrouwen erin trappen. De werkelijkheid is, zoals in de meeste guerrillaoorlogen, totaal anders dan het plan, maar hun missie slaagt dankzij moed, slimheid, improvisatievermogen en onvermoede hulp van buitenaf.

Met deze geheel herziene herdruk van zijn debuut viert Jacob Vis zijn twintigjarig schrijverschap

Jacob Vis werd vier keer genomineerd voor de Gouden Strop, de prijs voor het spannendste boek. Zijn boeken worden ook in het Duits vertaald.

De pers over Jacob Vis:

“Als een 21-eeuwse historicus iets wil weten over het Nederlandse straatrumoer in de jaren negentig, dan moet hij het werk van Jacob Vis erop naslaan.” (Wilfried Takken in NRC Handelsblad)

“De stijl van Vis is verraderlijk subtiel en de opbouw geraffineerd. In zijn boeken

gelden eerder literaire wetten dan die van de thriller en dat zal de fijnzinnige lezer bekoren.” (Dick Laning in de GPD-dagbladen)

De pers over Het Rijk van de Bok

“De true crime van Jacob Vis geeft overtuigende voorbeelden van het falen van justitie.” (Gert Jan de Vries in NRC/Handelsblad)

“De kracht van dit waardevolle document over het falen van de rechtsstaat zit in de weigering om op te geven en de tomeloze inzet waarmee de auteur zich op de bizarre zaak heeft gestort, en in de empathie die ook zijn ‘gewone’ thrillers sterk maakt. (Ineke van den Bergen in De Volkskrant)

1

De grote zaal van het Amsterdamse Hiltonhotel liep langzaam vol Surinamers die met hun luide, vrolijke stemmen en zomerse kleding een nostalgisch beeld van het land van herkomst opriepen. Zes ventilatoren voerden een vergeefse strijd tegen de zware geur die in de zaal hing en de onverwachte nazomerhitte een nog drukkender karakter gaf. Niemand had overigens hinder van de bedompte lucht en de talloze begroetingen waren luidruchtig en opgewekt.

‘Een prima opkomst,’ zei André Steevast, terwijl hij met zijn vijf medeforumleden het podium besteeg. Henk Chan Mu Sen knikte afwezig. Hij was als altijd nerveus voor zijn optreden in het openbaar en veegde steeds zijn handpalmen af aan de mouwen van zijn pak. Steevast keek met een lachje op zijn donkere gezicht naar de voorzitter van de Raad voor de Bevrijding van Suriname en zei kalm: ‘Succes Henk.’

Chan liep naar de microfoon, tikte op het raster en keek de zaal in. Niemand leek aandacht te schenken aan de eenzame figuur op het podium. ‘Vrienden.’ Zijn stem galmde met piepende bijgeluiden honderdvoudig versterkt door de volle zaal. De gesprekken braken abrupt af. Chan staarde fronsend naar de microfoon.

‘*Big brother is watching you,*’ zei de geluidstechnicus, terwijl hij aan de knoppen morrelde. Hij leed niet onder het falen van zijn apparatuur. Chan Mu Sen wachtte tot de man een teken gaf dat hij de decibellen beter onder controle had.

‘Vrienden,’ herhaalde Chan Mu Sen. Zijn stem klonk nu herkenbaar en zonder storende bijgeluiden uit de manshoge boxen. ‘Ik heb uitstekend nieuws.’

‘Bouta is dood!’ schreeuwde een jonge Hindoestaan die voorin de zaal stond. Zijn kreet werd onmiddellijk overgenomen.

Chan tikte geïrriteerd op de honingraat. ‘Zover is het nog niet, maar zijn dagen als dictator zijn geteld.’ Uitdagend keek hij de zaal in.

‘Dat horen we al jaren!’ riep de jonge Hindoestaan. Zijn hoge stem snerpte als een sirene. Hier en daar werd gegrinnikt.

Een reusachtige creool in gevechtstenuue stond achter de forumtafel op en liep in een paar passen naar de microfoon. Chan deed een stapje opzij. De militair staarde een poosje zwijgend naar de oproerkraaiër. ‘Kop dicht,’ gromde hij. Zijn diepe stem rolde als een onweersbui door de ruimte. Het werd doodstil. Hij gaf de microfoon over en bleef een halve pas achter de spreker staan.

‘Bedankt,’ zei Chan. Zijn nervositeit was op slag verdwenen. Rustig begon hij te praten. Hij was een goede spreker en hij had opzienbarend nieuws. Nog tijdens zijn

betoog dromden de toehoorders in een dichte groep naar het podium. Toen Chan was uitgesproken, barstte een ovationeel applaus los.

De jonge Hindoestaan begon met glanzende ogen ritmisch klappend de leus van het verzet te scanderen: ‘*Sranan fri, Sranan fri* (Suriname vrij).’

Aan de zijkant voorin de zaal kringelde een sliertje rook omhoog. Twee mannen maakten zich los uit de menigte en liepen zonder haast over het nu verlaten gangpad naar het enige brandblusapparaat dat aan die kant van de zaal hing. Ze maakten geruststellende gebaren naar de beide ordebevaarders die met de stereotiepe gelaatsuitdrukking van mannen in functie aan weerskanten van de nooduitgang op houten krukjes zaten.

De militair hief zijn gebalde rechtervuist hoog boven het glimlachende hoofd van Chan Mu Sen. Steevast en de drie andere verzetsleiders die evenveel rassen vertegenwoordigden groepeerden zich in een halve cirkel om het tweetal bij de microfoon.

De man met het brandblusapparaat keek hoe de ander het smeulende stukje looper met zijn voeten bewerkte waardoor een regen van kleine vonken rond zijn snel bewegende benen omhoog warrelde. In de algemene euforie viel het incident nauwelijks op. Alleen de mensen in de onmiddellijke omgeving van het brandje keken geamuseerd naar de pogingen van de brandblusser om de Ali-shuffle te imiteren.

De man met het brandblusapparaat doofde het restje vuur met een korte stoot. In één vloeiende beweging richtte hij de slang op het podium en spoot een wolk vlokkig schuim op het dicht opeen staande groepje mannen.

Met de wonderlijke snelheid van collectieve gemoedsveranderingen sloeg het enthousiasme van de menigte om in woede toen de leiders op deze brute manier werden vernederd. De woede ging even razendsnel over in paniek toen de kleinste brandblusser naar het podium rende en voor iedereen zichtbaar een handgranaat naar de mêlee van witbesmeurde forumleden wierp.

Op dat moment gebeurde een aantal dingen tegelijkertijd. De tweede brandblusser slingerde zijn apparaat met een perfecte worp tegen de dichtstbijzijnde ordebevaarder en verdween, springend over het gevallen lichaam, als een schim door de nooduitgang. Als je de pin van een handgranaat loslaat heb je vier tellen om dekking te zoeken. Daarvan waren er nog twee over na de landing van het projectiel. Die twee seconden betekenden de redding van vijf verzetsleiders.

De martiale creool sleurde Chan Mu Sen opzij en sprong als een panter naar voren. Hij dook languit op de handgranaat, brulde ‘Dekken!’ tijdens zijn val en stierf in de volgende seconden. Zijn zware lichaam schokte door het geweld van de

explosie omhoog, maar ving alle scherven op.

Star van ontzetting keken de omstanders toe. Sommigen, voor wie het bevel een bekende klank had, plat op hun buik, anderen staand met afwerend uitgestoken handen. De beide ordebevaarders herstelden zich het eerst. De man die het verst van het podium had gezeten, ramde zijn kruk tussen de benen van de op topsnelheid sprintende terrorist. Hij raakte hem op het juiste moment: net los van de grond, in de scherpe draai naar de deur en met een ver naar voren gebracht zwaartepunt. De smak waarmee de vluchter tegen de grond ging, was zo hevig, dat hij even het bewustzijn verloor. Ijzeren handen sleurden hem het podium op. De zaal zinderde van emoties. Chan Mu Sen, die ondanks de klodders schuim op zijn driedelige pak niets belachelijks had, stelde de voor de hand liggende vraag. De dader van de aanslag kon geen woord uitbrengen. Zijn gezicht was bloederig rauw en dik opgezet door de regen van vuistslagen.

‘Bel de politie.’ Chans beschaafde stem klonk ongewoon geagiteerd. ‘En houdt die man heel.’

Ondanks het bevel liep de gevangen terrorist spitsroeden in de razende menigte. Chan Mu Sen knielde bij de militair. Even waren beide mannen alleen in de kolkende mensenmassa. Hij sloot de wijd opengesperde ogen van de dode en streek met een teder gebaar over het in een grimas verstarde gelaat. Zijn anders stoïcijnse gezicht drukte intense verslagenheid uit. Hij keek omhoog naar de andere verzetsleiders die onzeker terugstaarden. Zijn rechterhand rustte op de schouder van de dode. De linker maakte een bruusk gebaar. ‘Deze moord is een oorlogsverklaring,’ zei hij grimmig. ‘Een heer doet dat per brief. Een schoft doet het zo.’

*

‘Wat weet jij eigenlijk van Suriname?’ vroeg Piet Buitelaar, hoofd van de Interne Veiligheids Inspectie, een kleine inlichtingendienst van Binnenlandse Zaken. Hij zat met zijn collega Willem Evers van de Centrale Inlichtingen Dienst in een rustige kroeg in de Haagse binnenstad, waar Evers sinds het begin van zijn carrière bij de CID stamgast was. De kastelein beloonde die trouw door de fles oude jenever op zijn tafeltje te laten staan en Evers op het etiket van de fles zelf de score van het aantal genoten borrels te laten turven.

‘Vroeger was het een leuk land,’ zei Evers. ‘Corrupt als de hel, maar gezellig, op een aardige manier rommelig en als je kon betalen ging de wereld voor je open.’ Hij leunde achterover. De stoel kraakte onder zijn enorme gewicht en haastig schoot hij

weer naar voren. ‘Maar het ligt op de verkeerde plek om leuk te blijven.’

‘Het ging eigenlijk pas echt mis met de decembermoorden,’ zei Buitelaar.

Evers knikte. Eind 1982 was de populariteit van het regime even sterk gedaald als die van de critici op het bewind was gestegen. De helft van de bevolking zat in Nederland en de anderen hadden het zwaar onder Desi Bouterse. De steeds meedogenlozer reacties van de junta op haar criticasters culmineerden op 8 en 9 december van dat jaar toen vijftien bekende tegenstanders op beestachtige wijze werden vermoord. Bouterse pleegde eigenhandig de drievoudige moord op vakbondsleider Cyrill Daal, fel criticus van het groepje sergeants dat de macht had veroverd en ongekend populair bij de bevolking. Hij beroofde zijn belangrijkste tegenstander van zijn waardigheid met cynische hoon op zijn huilende smeekbeden, van zijn manlijkheid met een bajonet en van zijn leven met een pistoolschot. De veertien andere slachtoffers werden een voor een hardhandig verhoord, in elkaar geslagen en met pistoolschoten gedood. De lijken toonden een overmaat aan schotwonden. Over de collectieve betrokkenheid van het moordcommando mocht geen enkel misverstand rijzen.

‘Die handgranaatmoord heeft in elk geval voor een tijdelijke opleving van de saamhorigheid gezorgd,’ zei Evers. ‘Dat was trouwens ook het geval bij de decembermoorden. Toen gebeurde het allemaal nog veilig ver weg. Nu gebeurt het hier en in alle openheid door de Liga van Surinaamse Patriotten die zich als de uitvoerders van het beleid van onze vriend aan de overkant beschouwen.’

‘Onze bazen gedragen zich nogal tam,’ vond Buitelaar.

Evers staaarde somber naar zijn lege glaasje. ‘Dat doen ze altijd, Piet. Zie ik jou niet, zie jij mij niet. Acht jaar christelijk-liberaal bewind. Dan hangt er een dichte mist over het land. Bovendien moet je niet vergeten dat Bouterse voor deze boys van *law and order* nogal wat in huis heeft. Hij zorgde voor stabiliteit. Wat regering na regering na regering? Wég regering. Er is maar één baas en dat ben ik. Het gezag is hersteld en gezag is een van de weinige zaken waarover deze confessionele kabouters geen ambivalente gevoelens koesteren. Ze zijn er gewoon *straight* voor.’

‘We nemen er nog een,’ zei Buitelaar. ‘Kabouters moeten er ook zijn. Ook in de politiek.’

‘Morgen moeten wij opdraven,’ zei Evers. ‘Topberaad.’ Hij leunde naar voren. Het tafeltje kantelde. Buitelaar greep bliksemsnel de fles van de tafel. Evers ving het vallende glas in de vlucht. ‘Morgen forceren wij een beslissing. Ik ben dat eeuwige gedraai om de lastige feiten meer dan zat.’

‘Wind je niet op,’ zei Buitelaar. ‘Hier heeft het geen enkele zin en het geeft een zure slak, zegt mijn vriendin.’

‘Hè?’ Evers keek verbaasd naar zijn collega.

‘Een zure slak,’ herhaalde Buitelaar. ‘Stress, rood vlees en alcohol geven een zure slak in je lichaam. Dat zuur vreet zelfs die speklaag van jou aan.’

Evers knikte somber. ‘Altijd al gedacht,’ mompelde hij. ‘Veel last van maagzuur.’

Buitelaar schudde zijn hoofd. ‘Het fijne ontgaat je. Mij ook. Jaren indoctrinatie en toch steeds vol scepsis. Geen moeilijke dames nemen.’

‘Morgen gaan ze voor de bijl,’ zei Evers duister. De drank begon zijn tol te heffen.

‘Ik help het je hopen.’

Evers hief zijn glaasje. ‘Op de slak.’

2

De prachtige nazomer kreeg een waardig vervolg. Oktober bracht een hittegolf en het was broeierig warm in het Torentje waar de leiders van het Surinaamse verzet door de premier en drie andere ministers werden ontvangen om de gevolgen van de moordaanslag te bespreken. Om veiligheidsredenen waren de ramen gesloten. Een kleine ventilator stond ijverig te snorren, maar verschaftte alleen enige koelte aan degenen die er vlak naast zaten.

De premier trok onopvallend zijn boord wat losser. ‘Heren, dit overleg is strikt informeel. Ik heb uw verzoek om beraad ingewilligd omdat de Nederlandse regering diepe zorg koestert over deze moordaanslag. Voor we beginnen wil ik echter graag weten of u in deze samenstelling, zoals gevraagd, representatief bent voor de Surinaamse beweging in Nederland.’ Hij vermeed zorgvuldig het woord ‘verzet’.

Chan Mu Sen boog naar voren en leek zijn delegatieleden te tellen. ‘Dat zijn we inderdaad, meneer de minister-president. Graag had ik Cees Steenveld, onze militaire adviseur meegenomen, maar, zoals u weet, zitten wij hier dankzij hem.’

‘Ja, een ongelooflijke heldendaad,’ zei de premier met ongeveinsde bewondering. ‘Om zo’n beslissing te nemen... Vertelt u eens wat over zijn levensloop.’

‘Cees Steenveld was voor de coup van 1980 en tot anderhalf jaar daarna majoor in het Surinaamse leger,’ zei Chan Mu Sen. ‘Hij werd aan de KMA opgeleid en begon zijn carrière als jong luitenant in 1965 in Suriname. Hij was een echte troepenofficier en het speet niet alleen ons, maar ook vele van zijn mannen dat hij ten slotte ontslag nam uit het leger. De normale hiërarchie van het leger was zo radicaal veranderd dat er voor officieren een onwerkbaar situatie ontstond. Wij hebben hem gevraagd als adviseur op te treden van de Raad, omdat de roep om gewapend verzet steeds groter werd en wij onvoldoende militaire kennis hadden om die plannen op hun bruikbaarheid te beoordelen. Hij stond fel tegenover het regime, maar dat weerhield hem niet, in tegenstelling tot vele heethoofden, om koel en kundig de voorkomende invasieplannen te analyseren. De ironie van het lot wil dat de bijeenkomst die hem het leven kostte de eerste was waarin Cees zijn vertrouwen uitsprak in de mogelijkheden van een invasie. De Amerikanen hebben ons een veelbelovend voorstel gedaan, wat een van de twee redenen is dat wij om dit overleg hebben gevraagd.’

‘De andere reden is?’

‘Een verzoek om hulp.’

Lubbers keek Chan Mu Sen peinzend aan. ‘Hulp is zo’n vaag woord, meneer.’

‘Er is sprake van een toenemende irritatie over de passieve houding van Nederland inzake de kwestie van het Surinaamse verzet,’ zei Chan. ‘Men praat openlijk over de Molukse oplossing om aandacht te vragen voor het probleem. Onze invloed als leiders van het verzet is bij een gijzeling door Surinaamse extremisten niet meer dan die van Manusama en de zijnen op degenen die indertijd de treinkapingen uitvoerden. Om elk misverstand te voorkomen: wij zouden een dergelijke ontwikkeling betreuren, maar wij allen zien de gewapende ingreep als enige oplossing om de democratie in Suriname te herstellen. Om dat af te dwingen door geweldpleging tegen onschuldige burgers is volstrekt onaanvaardbaar, maar er moet iets gebeuren om aan de verwachtingen van onze landgenoten hier tegemoet te komen.’

De Nederlandse ministers keken elkaar aan. Vooral het laatste argument maakte indruk. De treinkapingen door Molukse extremisten om internationale aandacht te trekken voor hun vrijheidsideaal waren een schrikbeeld voor elke Nederlandse regering sinds het kabinet-Den Uyl dat met het probleem was geconfronteerd. Minister van Buitenlandse Zaken Hans van den Broek keek aarzelend van zijn premier naar de Surinaamse delegatie en zei: ‘Ik breng u de afspraak in herinnering tussen uw voorzitter en mijzelf van een aantal jaren geleden dat geweld om uw doel te bereiken absoluut vermeden dient te worden, zeker als Nederland een rol zal spelen in uw plannen.’

‘Mijn god, man, dat was 1983.’ Steevast viel ongewoon fel uit. ‘Nu praten we over moord. In jullie eigen land nota bene. Pure, nietsontziende moord. Als Cees daar niet had gestaan, zouden jullie een massamoord hebben beleefd die sinds de oorlog niet meer is voorgekomen. Bij een regime dat deze middelen toepast is elk overleg een farce. Bouterse wil maar één ding: macht ten koste van alles. Iedereen die in de weg staat moet worden opgeruimd. Laat daar geen enkel misverstand over bestaan. Dit gesprek heeft geen enkele zin als u die feiten niet onder ogen wenst te zien. U kunt onze situatie beschouwen als die van uw land tijdens de Duitse bezetting. Behalve de collaborateurs was er toen niemand die de landing in Normandië als een onvriendelijke daad jegens een vreemde mogendheid beschouwde.’

‘Heren,’ zei de premier sussend. Hij hief een hand op naar Steevast toen hij het gezicht van Van den Broek wit zag wegtrekken. ‘We zijn nog aan het verkennen.’ Hij wendde zich naar Chan Mu Sen. ‘Mogen wij weten wat de Amerikanen voorstellen?’

Chan knikte. ‘De ondervoorzitter van de Nationale Veiligheidsraad heeft ons een miljoen dollar toegezegd als wij een door de CIA goedgekeurd invasieplan ontwikkelen. Hun specialisten ramen de kosten van een invasie op twee miljoen

dollar. Het ontbrekende miljoen zou Nederland moeten aanvullen.'

'Ongelofelijk.' Van den Broek zette met een smak zijn koffiekopje neer. De gedachte dat hij, ridder van het compromis en vriend van vele gevestigde regimes, als geldschieter op zou treden voor een commandoactie tegen de regering van een ander land, was absurd. 'Voorzitter, het is ondenkbaar, dat Nederland hieraan mee kan werken. Wat de Amerikanen doen is hun zaak, maar ik zie ook na de treurige gebeurtenissen van vorige week geen aanleiding om ons beleid in deze te veranderen.'

Even was het stil. De Surinamers hadden zichtbaar moeite om hun teleurstelling te verwerken. De steun kwam uit een volkomen onverwachte hoek.

'Ik wel, Hans,' zei Job de Ruiter die Defensie beheerde. 'De aanslag, de rapporten van onze inlichtingendiensten, het standpunt van de Amerikanen en de argumenten van deze heren hebben mij er wel degelijk van overtuigd dat een gewapende ingreep de enig overgebleven weg is om de dictatuur in Suriname te vervangen door een democratische regering.'

Van den Broek staarde verbaasd naar zijn collega. Zou het krijgsbedrijf de steile calvinist dan toch in zijn greep hebben gekregen? Geef een man een geweer, dacht hij bitter, en vroeg of laat gaat hij schieten.

Chan keek dankbaar naar De Ruiter. 'Ik ben bijzonder blij met het standpunt van de minister van Defensie. Temeer omdat wij, nu onze belangrijkste militaire adviseur is vermoord, niet alleen financiële, maar ook militair-technische hulp vragen om een invasieplan uit te werken.'

De premier keek snel naar zijn collega's. Zijn das was inmiddels een knoopsgat gezakt en zijn gezicht stond zorgelijk. De hitte werd uiterst onaangenaam en de zaak dreigde uit de hand te lopen. De Surinamers stelden eisen, verpakt als wensen die hij nooit door het kabinet, laat staan de Kamer zou krijgen. Het verwijt van Nederlands passieve houding was terecht, moest hij erkennen. Het alternatief was geheime steun, maar wat bleef geheim in dit land van Haagse babbelaars en journalistieke grabbelaars? Een miljoen dollar kon nog wel onder het mom van ontwikkelingsprojecten worden weggesluisd in de hoop dat de Rekenkamer niet achter het werkelijke doel zou komen. Militaire hulp was een stuk moeilijker. Het was zelfs zeer de vraag of Nederland voldoende kennis van guerrillatactieken had om een bruikbaar invasieplan op te stellen. De ambtenaren moesten maar eens over de brug komen, bedacht hij.

Minister De Ruiter was op dezelfde gedachte gekomen. Hij keek naar Evers die achter zijn hand geconcentreerd in zijn neus zat te pulken. Hij draaide net een balletje van de oogst toen zijn blik die van zijn bewindsman kruiste. De grijns van

Buitelaar verbreedde in bewondering toen Evers zijn kunstwerk in de asbak knipte en kalm de vraag van zijn chef afwachtte.

‘Meneer, eh... Evers.’ Het ‘eh’ was meesterlijk. ‘Wat kunt u ons aanraden?’

‘Uitbesteden.’

‘Aan wie?’

Evers keek de kring rond. Ook hij had last van de hitte waaraan hij ondanks jarenlange tropenervaring nooit echt had kunnen wennen. Donkere vochtplekken markeerden zijn oksels en op zijn voorhoofd parelden zweetdruppeltjes die hij met een reusachtige witte zakdoek wegveegde.

‘Excellenties, mijne heren.’ Onder de plechtige toon zat een zweem van ironie, die niemand wenste op te merken. ‘Het probleem is duidelijk en daarmee is het antwoord al grotendeels gegeven. De huidige regering van Suriname neemt elk middel te baat om tegenstanders uit te schakelen. Het dilemma voor de Nederlandse regering is dat zij geen openlijke medewerking kan verlenen aan een gewapende coup, maar evenmin met een diplomatiek protest kan volstaan zonder zich belachelijk te maken en Bouterse een vrijbrief te geven dit soort acties te herhalen.’ Hij herhaalde het ritueel met de zakdoek. De Ruiters keek met gefascineerd afgrijzen naar zijn chef veiligheidsdienst. De man beantwoordde volkomen aan zijn idee van een spionnenbaas: grof, slim, direct en met een uiterlijk om op te schieten.

Evers ging verder. ‘De weg van de diplomatie is zinloos gebleken en intrekken van de ontwikkelingshulp en het bemoeilijken van de immigratie hebben geen effect. Het regime heeft andere bronnen van inkomsten gevonden en voor een eventueel bevolkingsoverschot hebben die jongens een feilloos middel achter de hand. Blijft dus over de staatsgreep. Uit niets mag enige betrokkenheid van Nederland blijken. Ik denk dat ook de Amerikanen ondanks de financiële toezegging graag hun handen schoon willen houden.’ Hij keek naar Chan Mu Sen die nauwelijks zichtbaar knikte. ‘De klus moet snel en efficiënt worden geklaard door een gespecialiseerde organisatie die de kennis en mensen in huis heeft om een coup voor te bereiden en succesvol uit te voeren. Dergelijke organisaties bestaan ook in onze contreien. De meeste grote landen hebben eigen specialisten binnen de inlichtingendiensten. Kleinere landen gebruiken particuliere bedrijven voor zo’n karwei. Het is om veiligheidsredenen niet gewenst om nu voorbeelden te noemen, maar u mag van mij aannemen dat alle NAVO-partners op dit gebied ervaring hebben opgedaan.’

Het gezelschap hing aan zijn lippen. Wat Evers zei klonk simpel en logisch. Je hebt een probleem en je wilt je vingers niet branden. Dus laat je een ander tegen betaling de kastanjes uit het vuur halen. Van den Broek vond de gedachte geruststellend dat kennelijk iedereen zijn bloedige karweitjes door de vakman liet

opknappen. De Ruiters hoorde het verhaal voor het eerst en nam zich voor om zijn inlichtingenman een grondig exposé over de mogelijkheden in spionnenland af te dwingen. Lubbers was wel degelijk op de hoogte van het bestaan van specialisten voor smerige klusjes, maar hij had geen moment gedacht aan toepassing in Suriname. Hij had überhaupt geen moment aan Suriname gedacht.

Voor Chan Mu Sen kwam het voorstel als een geschenk uit de hemel. Hij had eerder met de gedachte gespeeld de invasie door profs uit te laten voeren in plaats van amateurs uit eigen gelederen, maar de achterban maakte Surinaamse inbreng noodzakelijk om het thuisfront de illusie van heldhaftig patriottisme te gunnen.

De Ruiters keek Evers aan. ‘Hoe moet ik mij de procedure voorstellen, in geval van uitbesteden?’ Hij was niet de enige die nieuwsgierig op het antwoord wachtte.

Evers maakte zijn bovenste overhemdsknoopjes los. Grijs haar kleefde op zijn mollige borst. De hitte in de gesloten kamer zorgde voor een passend decor.

‘Het gaat net als bij elke aanbesteding. De opdrachtgever stelt een programma van eisen op, zoekt een uitvoerder, vraagt prijsopgave en gunt al dan niet de opdracht. Het belangrijkste verschil met een civiele aanbesteding is de geheimhouding. Daarom wordt degene die prijsopgave doet meestal ook uitvoerder van het karwei. Het hoort bij de spelregels. Iedereen in de branche weet dat geheimhouding noodzakelijk is. Vandaar dat de kans op verlinken door een bedrijf dat na prijsopgave de opdracht niet krijgt veel kleiner is dan van verraad door de opdrachtgevers. Ik kom daar straks op terug. De keuze van het bedrijf hangt af van specifieke bekwaamheden. Voor de opdracht een naar het Oostblok overgelopen spion te liquideren heeft Ade mensen, de kennis én de connecties in huis, B voor het kraken van een Zwitserse bankkluis en C voor het beramen van en uitvoeren van een staatsgreep.’

‘We moeten dus C hebben,’ zei De Ruiters.

‘Inderdaad excellentie.’

Evers keek met belangstelling naar zijn chef. De droogkloot viel hem geweldig mee. De meeste ministers van Defensie, hij had er vele zien komen en gaan, hadden een ambivalente houding tegenover de Centrale Inlichtingen Dienst. Sommige toonden een morbide belangstelling voor de duistere kanten van het werk, andere hadden ronduit een hekel aan het element van ongrijpbaarheid dat een wezenskenmerk van het inlichtingenwerk was. Op een uitzondering na, en het leek erop dat De Ruiters daartoe behoorde, schrokken ze terug voor de verantwoordelijkheid voor gewelddadige acties die de CID soms liet uitvoeren.

‘Er zijn natuurlijk een paar aandachtspunten als u de zaak uitbesteedt,’ zei hij. ‘Wanneer u de vraag van de heren honoreert is het financiële probleem

waarschijnlijk het kleinste. De CIA heeft voldoende ervaring om een betrouwbare kostenraming te maken. Twee miljoen dollar, zeg zes miljoen gulden is dan het beschikbare budget en dat lijkt redelijk. Het volgende probleem is het opstellen van een wensenlijstje en het zoeken van het bedrijf dat in staat is om die wensen uit te voeren. Voorts is het nodig om regulier en openlijk actie te ondernemen tegen het regime. Deels als vergeldingsmaatregel voor de aanslag van vorige week en deels als afleidingsmanoeuvre voor de werkelijke actie. Die boodschap moet overtuigend zijn.’ Hij keek de leden van de Surinaamse delegatie een voor een aan. ‘Ten slotte de nazorg. De coup slaagt. Staat heel Suriname juichend op de kade als de bevrijders uit Nederland aankomen? Of duikt een nieuwe Bouterse razendsnel in het gat van de macht? Zo zijn er nogal wat punten die aandacht vragen. De grootste problemen zijn tijd en geheimhouding. De ervaring leert dat verraad bijna altijd, áls het voorkomt, gezocht moet worden in de gelederen van de opdrachtgever. Zoals ik al zei zijn bedrijven slechts gebaat bij geheimhouding. Bovendien weet ieder in de branche welke sanctie er staat op verraad.’

Van den Broek kon het niet laten. ‘Welke sanctie bedoelt u?’

‘De dood,’ zei Evers.

De minister keek hem ontsteld aan. ‘Maar dat is pure maffia! En u suggereert, dat wij dit soort praktijken onderhouden en betalen...’

De premier maakt een vaag handgebaar. ‘Laat meneer Evers zijn verhaal afmaken, Hans. We kunnen pas beslissen als we van alle feiten en mogelijkheden op de hoogte zijn.’ Laat hij het kort houden, dacht hij wanhopig. Zelden had hij zo naar verkoeling gesnakt als op deze kleverig hete middag. Veiligheidsaspecten waren niet alleen vervelend, maar ook nog hoogst oncomfortabel, zoals dit gesprek achter dichte ramen.

Evers stelde hem niet teleur. ‘Ik ben aan het einde van mijn toelichting. Ik heb wel een voorstel om een voorlopig plan op te stellen. Wij kunnen samen met de Interne Veiligheids Inspectie van collega Buitelaar de operatie voorbereiden en het bedrijf aanzoeken.’

Buitelaar knikte. Hij had nog geen woord gezegd.

Het venijn zat in de staart. Evers keek de premier vol aan toen hij zijn angel uitstak. ‘Ik adviseer u op zo kort mogelijke termijn, liefst vanmiddag, de beslissing te nemen om ja dan nee mee te werken aan een staatsgreep in Suriname. De tijd dringt en om redenen die ik al genoemd heb is het dringend gewenst dat iemand actie onderneemt tegen het regime.’

Lubbers keek de Surinaamse delegatieleider aan. ‘Eén ding wil ik absoluut duidelijk maken. De Nederlandse regering wil op geen enkele wijze, officieel noch

officieus, bij een staatsgreep in Suriname betrokken raken. We zullen ons beraden op passende maatregelen om de actie van vorige week internationaal aan de kaak te stellen. Wat u in uw zelfgenomen regeringsverantwoordelijkheid doet is uw zaak, voor zover u daarbij de wetten van het gastland niet overtreedt. Wij zullen een machtsovername vanuit de verte zeker toejuichen als dat het herstel van de democratie met zich meebrengt. Een democratie naar westers model welteverstaan. Als dat in Suriname levensvatbaar is zijn er geen beletselen om de ontwikkelingshulp weer op gang te brengen en mogelijk zelfs een extra stimulans te geven om de immigratie van uw landgenoten hier te bevorderen.'

'U bedoelt twee vliegen in één klap,' zei Chan Mu Sen. 'Als de ene hand de andere wast, worden ze beide schoon. De Nederlandse taal, zo arm aan verbeeldingskracht, zit vol met eufemismen voor het welbegrepen eigenbelang.' Zijn stem werd scherp. 'Maar de beer moet nog geschoten worden. Ontwikkelingshulp is onontbeerlijk om de economie weer op gang te brengen. Wat wij nu nodig hebben is geld en technische hulp om onze plannen te verwezenlijken. Wij staan voor de taak een invasieleger ongezien in Paramaribo te krijgen, de huidige machthebbers uit te schakelen en met onze beperkte militaire macht de vitale onderdelen van het regeringsapparaat te bezetten. Dan begint het eigenlijke werk. De bevolking moet van de machtsovername op de hoogte worden gesteld, waarbij elke schijn van geweld en terreur vermeden dient te worden. Binnen afzienbare tijd moet de Surinaamse samenleving weer normaal functioneren. Dit alles is onmogelijk zonder uw hulp en steun. Wij zullen zwijgen als het graf over Nederlandse betrokkenheid bij de coup.' Hij keek Lubbers recht aan. 'Het is ook uw belang om de democratie in Suriname te herstellen. Uw suggestie over de aard van de regeringsvorm was onnodig. Ook wij zijn opgevoed met de zegeningen van een democratische samenleving. Wij hebben genoeg van haar voordelen gezien om de minder aangename kanten op de koop toe te nemen. Ook wij verkiezen een door het volk verkozen regering. Het eerste dat wij na de staatsgreep zullen doen, is het uitschrijven van vrije verkiezingen. De enige manier om ons land weer op gang te helpen is een beheerst gebruik van buitenlandse investeringen om onze natuurlijke hulpbronnen te exploiteren. Wellicht kunnen we een groot deel van onze mensen in Nederland binnen afzienbare tijd weer op eigen bodem benutten. De zorg van nu is om de eerste stappen, die wellicht met enkele schoppen gepaard zullen gaan, met de steun van grote broer in te zetten.'

De vraag was overduidelijk. Even duidelijk was de vastberadenheid van de Surinamers. Ze zouden zich niet met een vage belofte het bos in laten sturen en elk antwoord dat geen ondubbelzinnig ja behelsde op de vraag om hulp zou als een even

ondubbelzinnig nee worden beschouwd. De Ruiter was de enige minister die zich behoorlijk had voorbereid. De uitleg van Evers en de voorafgaande briefing van zijn defensiestaf waarin een paar ervaren tropenofficieren zaten gaven hem een optimistischer kijk op de mogelijkheden voor een invasie dan zijn collega's. Bovendien kende hij die dag nog een onschatbaar voordeel: hij had geen last van de warmte. Zijn das zat nog keurig, zijn colbert vertoonde geen kreukels en zijn gezicht was een toonbeeld van koele stijl naast de bezwete hoofden van de andere blanken in de kamer. Zelfs de Surinamers, die op het gebied van broeierige hitte toch wel wat gewend waren, hadden zichtbaar last van de warmte.

‘Ruud, ik vind dat wij de vraag om financiële en technische hulp moeten honoreren.’ De Ruiter hief zijn hand op toen Van den Broek protesterend aan de andere kant van de premier vooroverboog. ‘Voor financiële hulp kunnen we dezelfde voorwaarde stellen als de Amerikanen: goedkeuring door onze inlichtingendiensten voor het plan van de staatsgreep. Ik wil alleen een stap verder gaan en voorstellen dat de heren Evers en Buitelaar samen met twee leden van de Surinaamse delegatie en één van ons in conclaaf gaan om de hoofdlijnen van het plan op te stellen. Daarna komen we nog een keer bij elkaar om de beslissing te nemen op grond van de kwaliteit van het plan. Wat de politieke keuze betreft ben ik het volledig met de heer Evers eens dat we die vanmiddag moeten maken.’

‘Hans?’ zei Lubbers.

‘Ik blijf bij mijn standpunt,’ zei Van den Broek geëmotioneerd. ‘Een staatsgreep is een heilloze onderneming die ons internationaal in ernstige problemen brengt. Ik heb begrip voor de delegatie, maar ik kan vanuit mijn diepste overtuiging niet anders dan tegen stemmen.’

‘Beide standpunten zijn duidelijk,’ zei de premier rustig. ‘Wat is de mening van Justitie?’

‘Vanuit juridisch standpunt neig ik naar de mening van

Hans,’ zei minister Korthals Altes. ‘Een gewapende coup is in geen enkel recht, nationaal noch internationaal, te verdedigen. Een terroristische actie zoals de moord op de heer Steenveld echter ook niet. De kans dat Surinaamse extremisten Molukse activiteiten gaan ondernemen is niet denkbeeldig en zelfs zeer waarschijnlijk als wij geen actie tegen het regime ondernemen. We staan dus voor een afschuwelijk dilemma. Meewerken aan een onwettige staatsgreep of het risico van hernieuwde terroristische acties in Nederland. Dan laat ik nog buiten beschouwing het lot van de Nederlanders in Suriname als de invasie zou mislukken en de betrokkenheid van Nederland bij de mislukte coup zou blijken.’ Hij glimlachte naar de Surinamers die gespannen luisterden. ‘We zijn echter in onze koloniale geschiedenis niet groot

geworden door welbewust alle risico's te vermijden. Soms hebben we ons vergaloppeerd en moesten we de consequenties aanvaarden. Molukkers hebben geen kans op terugkeer naar hun geboorteland. Surinamers hebben die kans na een coup wél. Het is weliswaar onwettig, maar soms zijn mensen belangrijker dan wetten. De uitleg van de heer Evers opent voor mij voldoende perspectief om de politieke keuze te maken ten gunste van de Surinaamse delegatie.'

De premier knikte behoedzaam. Twee voor, één tegen. Aan beide kanten met redelijke argumenten. Tot zijn eigen verbazing was hij zelf ook gaan geloven in de mogelijkheden die Evers voorspiegelde. Tenslotte was privatiseren een hot item in het kabinetsbeleid. Hij grijnsde verontschuldigend naar Van den Broek. 'Heren, ik heb uw standpunten gehoord. Er is vanmiddag al zoveel over het onderwerp gezegd, dat ik het kort zal houden. Ik wijzig het eerder ingenomen regeringsstandpunt.' Hij keek Chan Mu Sen recht aan. 'U krijgt uw miljoen dollar en medewerking bij de opstelling van een conceptplan. Conform het voorstel van de minister van Defensie zullen wij de definitieve beslissing nemen op grond van de haalbaarheid van het plan. De heren Evers en Buitelaar zullen u bijstaan, onder auspiciën van de minister van Defensie. Eind volgende week verwacht ik u allen weer hier om de resultaten van de werkgroep te bespreken.'

De Surinamers deden geen moeite hun vreugde te verbergen. Chan knipperde ontroerd met zijn ogen. 'Ik wil wel bekennen dat we binnenskamers wel eens wat onvriendelijke dingen over de Nederlandse houding hebben gezegd. Vanmiddag hebt u ons een hart onder de riem gestoken.' Hij keek van De Ruiters naar Evers en Buitelaar. 'Wanneer schikt het u om bijeen te komen?'

'Morgenochtend om negen uur op mijn kantoor,' zei De Ruiters. 'Ik zal zorgen voor een veilige ruimte met airconditioning.'

Evers verborg een brede grijns.

3

‘Het lijkt wel of ze gestapeld zijn,’ zei Evers, terwijl hij speurend naar een parkeerplaats langs de boulevard sukkelde. Buitelaar leunde uit het open raam en keek met welgevallen naar de vele blote borsten die op deze schitterende oktoberdag het zonnetje zochten. Evers wachtte tot een oude Mini, die met vier zeilplanken op het dak en met evenveel gebronsde halfgoden aan boord bijna door zijn veren zakte, de parkeerhaven had verlaten en draaide zijn slagschip scherp in het kleine gaatje. De portieren konden niet open.

‘Uitstappen via de nooduitgang,’ zei hij.

Buitelaar keek sceptisch opzij. Als Evers zijn dikke lichaam door het dak kon wurmen, zou het voor hem, ramsmager op zijn vijftigste, een fluitje van een cent zijn. Hij ging op de passagiersstoel staan, trok zich op aan de dakrand en klom soepel naar buiten.

Evers volgde met aanzienlijk meer moeite. Hij had de rollen op zijn heupen een voor een door het gat moeten trekken en zijn billen tot het uiterste samen moeten knijpen om uit te stappen, maar ten slotte stond hij rood en blazend te midden van een geamuseerd groepje toeschouwers op de boulevard.

‘Als jij ooit met een auto te water raakt is het te hopen dat het een amfibievoertuig is,’ zei Buitelaar. ‘Je hebt trouwens je sleutels erin laten zitten.’

‘Godverdomme!’ Evers keek benauwd. De gedachte, dat hij nog eens heen en terug moest door de nauwe opening, was ondraaglijk. Hij keek naar een brutaal grijnzend Algerijns jongetje. ‘Kerel, jij gaat een reusachtige ijsco verdienen.’

‘Ik ben met mijn broertjes, meneer.’ Het kereltje sprak vloeiend Schevenings.

‘Oké.’ Evers zuchtte. ‘Sleutels eruit en portieren op slot.’

De jongen klom als een kat naar binnen. Geroutineerd wrikte hij het stuur in het slot voor hij de sleutels eruit trok en draaide het schuifdak zover dicht dat zijn lijfje nog net in de opening paste.

Evers gaf hem een tientje. ‘En nou maar hopen, dat we er straks aan één van beide kanten in kunnen,’ zei hij terwijl hij de sleutels achteloos in zijn broekzak stopte. ‘Handig zo’n kereltje.’

‘Vooral omdat ze ook zo handig zijn in het demonteren van je radio,’ zei Buitelaar zuur. Hij was drie autoradio’s en twee fietsen kwijtgeraakt in het centrum. Sindsdien ging hij met de bus naar zijn werk.

De exploitanten van de strandtenten en de cafés aan de boulevard hadden hun nering weer geopend en de terrasjes waren eivol. Het kostte beide mannen twintig

minuten om een vrij tafeltje te vinden, maar dat stond dan ook uitermate strategisch.

Buitelaar keek stralend om zich heen. ‘Waar zie je nog zoveel schoons bij elkaar? En dat om deze tijd van het jaar. Je hoeft je hand maar uit te steken.’

‘En je krijgt een schop in je ballen,’ vulde Evers aan. Hij keek goedkeurend naar zijn collega. Menselijke trekjes werden zeldzaam in het Haagse ambtenarencircuit. Hij bestelde twee biertjes. ‘Godsklere, wat was het benauwd in dat hok,’ zuchtte hij. ‘Ik heb toch jaren in de tropen gezeten, maar ik zal nooit wennen aan die broeierige hitte.’

‘Je baas had er geen last van,’ zei Buitelaar. ‘Hij is me trouwens in meerdere opzichten meegevallen.’

‘Mij ook.’ Evers keek peinzend naar zijn lege bierglas.

‘Je hebt er aardig de wind onder.’ Er klonk bewondering in Buitelaars stem.

‘Ach.’ Evers maakte een wegwerpgebaar. ‘Ze weten zo weinig van wat er in onze wereld te koop is. En, uitzonderingen daargelaten, willen ze het ook niet weten. Dus als je een uurtje huiswerk maakt, heb je zo een tien.’

‘Jij had een plan,’ zei Buitelaar. ‘En als ik goed geluisterd heb is daarin ook voor mijn club een rolletje weggelegd.’

‘Zeker.’

Evers nam twee volle bierglazen van een passerend blad. De dienstster sputterde verontwaardigd, maar hield abrupt op, toen Evers een geeltje aan een vochtring op het dienblad kleefde. ‘Kom er straks nog twee brengen en *keep the change*.’

Het meisje, kennelijk een vwo-scholiere, grinnikte om het dikke Hollandse accent en frommelde het bankbiljet in haar gordeltas.

‘Dat is ook de reden waarom ik eerst met jou wilde praten voor we in onze veilige, airconditioned ruimte zitten,’ zei Evers. ‘En waar zit je trouwens veiliger dan hier?’

De gesprekken om hen heen waren luidruchtig. Niemand zou op de gedachte komen dat het conclaaf van de twee heren van middelbare leeftijd meer zou zijn dan een smoes om van dichtbij naar blote borsten te loeren. Het kostte Buitelaar geen moeite de rol van ouwe snoeper te spelen. Evers legde het er wat minder dik bovenop, maar ook zijn blikken dwaalden meer dan eens af naar de meisjes op het terras. ‘Goed, Piet, ter zake.’ Evers legde vier bierviltjes paarsgewijs op de rand van de tafel. Hij wees naar de twee viltjes die aan zijn kant lagen. ‘Dit zijn wij en dat is de invasiegroep van autochtonen. Jouw werk.’ Hij tikte op de twee andere viltjes. ‘Dit is de hoofdstad en dat is mijn commandogroepje.’

Buitelaar keek nietszeggend naar de dikke wijzende vinger. ‘Heel aardig,’ zei hij effen. ‘Ik ben het rookgordijn en jij wint de medailles.’

‘Wie het plan bedenkt heeft altijd een lichte voorsprong,’ zei Evers. ‘Maar troost je, jij noch ik komen in het stuk voor. Wij leiden een proces in. Wij doen wat het ideaal is van elke inlichtingenman op leeftijd: een beetje denkwerk onder comfortabele omstandigheden, de juiste mensen zoeken, een opbeurend praatje afsteken met veel goeie ouwe tijd en zo en rustig wachten op de dingen die ver van je bed misschien gaan komen.’ Hij leunde voorover en elk spoor van ironie verdween uit zijn stem. ‘Goed, de portee van de zaak is dat jouw rookgordijn net zo belangrijk is als mijn groepje dat het eigenlijke werk uitvoert. Het dient twee doelen: het leidt de aandacht af van de werkelijke actie en het houdt de mensen hier bezig op een manier die ze van alle andere, mogelijk subversieve activiteiten afhoudt.’

Het meisje zette zwijgend twee volle glazen voor hen neer.

‘Dank je wel,’ zei Evers. Ze glimlachte.

Buitelaar leegde zijn glas in een paar lange teugen. Zijn adamsappel golfde als een pingpongbal onder de dunne huid. Hij zette het glas met een klap neer, staarde een ogenblik dof naar de grond en liet een boer. ‘Ik krijg trek. Wat dacht je van een hapje bij Wong?’

Evers knikte. Hij kende de relatie tussen Buitelaar en Wong Long Hie, een Chinese restauranthouder in de Haagse binnenstad. Buitelaar had Wong jaren geleden behoed voor een dodelijke aanvaring met de opiumwet. Sindsdien was het restaurant van Wong een veilig huis: een plaats waar Buitelaar vertrouwelijke gesprekken kon voeren en boodschappen op discrete en veilige wijze hun bestemming bereikten. Naarmate hij steeg op de ladder van de inlichtingendienst daalden zijn veldactiviteiten en daarmee de frequentie waarmee hij het restaurant van Wong ambtshalve bezocht. Privé kwam hij er één keer per maand. Zoals het een geëerde gast betaamt at hij uitstekend. Wong zette hem voor wat hij en zijn gezin ook aten – het beste uit de Kantonese keuken.

Een nauwelijks zichtbaar knikje was voldoende voor een buigende Wong om zijn gasten voor te gaan naar een tafel in een aan drie kanten ingesloten nis. De banken en de rijk geborduurde wanden waren zwaar gecapitonneerd en zouden geen verstaanbare frase van een rustig gevoerd gesprek doorlaten. Wong zette een bordje ‘gereserveerd’ op de aangrenzende tafel en nam de bestelling op.

Het eerste uur besteedden beide mannen uitsluitend aan de maaltijd. De talloze gerechten hadden een subtiële afwisseling van pikant naar zachtzuur. Zelfs in zijn tropenjaren had Evers niet zo’n uitmuntende Chinese rijsttafel gegeten. Na een uur leunde hij voldaan achterover. Hij maakte zijn broek los en liet zijn buik uitzakken, zodat hij vrijwel klem kwam te zitten.

Buitelaar grijnsde van oor tot oor. ‘Dit werk heeft ook aangename kanten. Koffie of thee?’

‘Koffie.’

‘Barbaar. Met cognac zeker. Man, zo’n maaltijd moet je besluiten met een kopje lichte Chinese thee. Hét middel om de beginnende indigestie, althans ten huize van je gastheer, de kop in te drukken.’

‘Goed. Jij betaalt, dus jij wint. Thee dus.’

Evers trok een gezicht of hij pis moest drinken. Maar het advies was goed: het benauwde gevoel trok weg en hij bestelde een tweede pot geurige thee. Ze bleven nog een uur in het restaurant. Evers was voornamelijk aan het woord. Buitelaar luisterde geconcentreerd. Ten slotte knikte hij bedachtzaam. ‘Een goed plan. Op het eerste gezicht kan ik geen zwakke plekken vinden.’

‘Dus je doet mee.’

‘Ja. Natuurlijk is het afwachten wat de Surinamers en je baas er morgen van vinden.’

‘Dat horen we wel.’

‘Ik zal er vannacht nog eens over nadenken,’ zei Buitelaar.

‘Ik heb geen aantekeningen gemaakt, maar ik heb het meeste van jouw verhaal wel in mijn hoofd zitten.’

Evers glimlachte. Buitelaar stond bekend om zijn fenomenale geheugen.

De avond bracht weldadige koelte. Evers bracht zijn collega naar huis. Toen Buitelaar uit wilde stappen hield Evers hem nog even tegen. ‘Denk nog eens goed na over het plan, Piet. Elke zwakke plek kan de totale mislukking betekenen. En bedankt voor het eten. Het was werkelijk uitstekend.’

*

‘De problemen zijn legio,’ zei Evers. ‘Maar het plan is simpel. Collega Buitelaar en ik hebben het gisteren tot in de finesses besproken. Onder aangename omstandigheden en dat versterkt het optimisme, maar zwakke plekken hebben wij niet gevonden. Reden temeer om kritisch te luisteren. De fout die we nu ook niet vinden kan de fatale zwakke schakel zijn. We gaan uit van twee fronten: een nepgevel die er dreigend uitziet en een onschuldig onderdeurtje waardoor de slang binnenkomt.’

Het vergaderzaaltje in het gebouw van Defensie was voorzien van een geluidloze airconditioning die de aanwezigen die daar prijs op stelden de gelegenheid bood een passend decorum op te houden. Buitelaar hoorde niet tot die groep, hoewel zijn

felgekleurde batikhemd een tropisch tintje aan zijn verschijning gaf. Chan Mu Sen, Steevast en De Ruiters droegen maatpakken die de onvolmaaktheden van het figuur even goed maskeerden als het flodderige zomerkostuum van Evers de peervorm van zijn gestalte accentueerde.

Het was hier te koel voor het ritueel met de zakdoek, maar Evers had een andere act om zijn omgeving te choqueren. Onder het praten sleep hij met zijn duimnagel een punt aan een uit de asbak geviste lucifer waarmee hij in de gesprekspauzes tussen zijn kiezen peuterde. Hij bestudeerde de oogst voor hij de draad van zijn betoog weer opnam. ‘De gevel is eigen bouw. De slang wordt gehoord. Wat we gaan doen is het volgende. U,’ hij keek Chan Mu Sen aan, ‘huurt een stel specialisten in. Uitermate bedreven in het ongewapend gevecht en het gebruik van geluidloze handwapens. Ruime jungle-ervaring. Zij moeten een perfecte dekmantel hebben om in Paramaribo en omstreken rond te dwalen en naar behoefte heen en terug kunnen reizen naar Nederland. Hun taak is primair het uitschakelen van Bouterse. Acteertalent is nodig om korte tijd overtuigend de rol van Bouterse te kunnen spelen en aldus de leiding van het opperste militair gezag over te nemen. Daarnaast bezetten zij radio- en tv-stations en Fort Zeelandia, waar tegen die tijd een klein bezettingsgarnizoen is overgebleven. De hoofdmacht van de Echocompagnie die normaal gesproken in het Fort resideert en de vier parate compagnieën van de Memre Boekoe-kazerne liggen in een hinderlaag te wachten op de invasie van een landingsleger dat uit Surinaamse vrijwilligers bestaat. Voor de hel losbreekt bereikt de legerleiding te velde het bericht dat de heer Bouterse is verdwenen en de vitale punten in de hoofdstad zijn bezet. Het slot van de boodschap biedt de heren de mogelijkheid van een eervolle terugtocht.’

De Ruiters trok een zuinig mondje. ‘Ik stel me voor dat een minutieuze uitwerking van dit plan noodzakelijk is om het op zijn merites te beoordelen. Zoals u het nu presenteert is het simpel. Té simpel naar mijn lekenoordeel. Met alle respect voor uw inventiviteit kan ik me nauwelijks voorstellen dat niemand eerder op de gedachte kwam van de aanslag onder dekmantel. De krijgsgeschiedenis biedt vele voorbeelden. Ieder die zoiets wil zal naar precedenten zoeken. Heren, wat is uw eerste reactie?’ Hij keek naar Chan Mu Sen en Steevast die geconcentreerd naar Evers geluisterd hadden.

Chan aarzelde. ‘Het lijkt inderdaad vreemd, excellentie, dat niemand eerder op dit idee is gekomen.’ Zijn stem werd vaster. ‘Het lijkt eenvoudig, maar het heeft de doeltreffendheid die bij alle vorige invasieplannen ontbrak. Wij gingen tot dusver uit van uitvoering door eigen mensen. Ik moet u zeggen dat ik al eens eerder met de gedachte heb gespeeld om profs in te huren voor het echte werk, maar dat is vooral

om emotionele redenen in de verzetsbeweging geweigerd. Bovendien was het te duur. Uw plan blijft toch binnen het budget?’

Hij keek scherp naar Evers, die zonder een woord knikte.

‘Afgezien van de doeltreffendheid is het onbloedige karakter een van de aantrekkelijkste kanten van dit plan,’ vervolgde Chan. ‘Ons grootste bezwaar tegen alle invasieplannen is dat de confrontatie tussen twee gewapende groepen landgenoten onvermijdelijk is. Wat moet ik na de overwinning tegen de ouders zeggen die hun zoons verloren in het gevecht? Want gevochten zál er worden. Ook bij ons gelooft niemand meer dat de Surinaamse soldaat bij het eerste schot uit zee zijn Uzi weggooit en juichend de branding in rent om zijn bevrijders te begroeten. De indoctrinatie die bij vrijwel iedere dictatuur faalt op straat slaagt meestal binnen de kazernemuren. Helaas. Bloedvergieten is bij een daadwerkelijke invasie onvermijdelijk. Als ik het plan van de heer Evers goed begrepen heb, valt er in zijn opzet slechts één slachtoffer, waarbij het woord betreuren een gotspe is.’

Hij steunde zijn kin op de toppen van zijn lenige vingers.

‘Het tweede sterke punt van het plan is de inzet van de groeiende groep militante jongeren in onze Surinaamse gemeenschap. Ik ga ervan uit dat het plan voorziet in een straffe militaire training van de vrijwilligers voor het invasieleger. En ten slotte spreekt mij het gebruikmaken van specialisten om het echte werk op te knappen zeer aan. Amateurs maken er meestal een knoeibende van.’ Zijn gezicht betrok bij de verse herinnering aan de aanslag van de vorige week. ‘De Amerikanen denken hetzelfde. Zij hebben leergeld betaald bij de Varkensbaai en Teheran.’

Evers knikte goedkeurend. Chan had uitstekend geluisterd en met zijn rijke ervaring in het beoordelen van plannen voor een staatsgreep feilloos de essentiële punten uit zijn plan gehaald. ‘U hebt precies door waar het om gaat,’ zei hij. ‘De detaillering zullen collega Buitelaar en ik samen geven. Met opzet heb ik een eventuele rol van het verzetsgroepje van Ronnie Brunswijk in Oost-Suriname niet genoemd. Hun optreden is nog te pril om ze nu al in het plan te betrekken, vooropgesteld dat zij dat zelf al zouden willen. Het is niet ondenkbaar, dat zij in de komende maanden een factor van belang worden in het spel om de macht.’

De uitwerking van het plan duurde tot halverwege de middag. Evers en Buitelaar werkten als een geolied team de detailpunten door waarbij elke opmerking van de anderen zorgvuldig werd belicht en ingepast. Vooral de grondige lokale kennis van de beide Surinamers bleek onontbeerlijk om de voorfase succesvol af te sluiten. Rond drie uur vatte De Ruiters de afspraken samen.

‘Meneer Chan Mu Sen zoekt contact met het bureau dat de heer Evers heeft aangeraden. Wellicht is het een goede zaak, dat u dit eerste contact samen legt.’

Chan keek verheugd op.

‘Uiteraard is het eerste contact nog niet bindend,’ zei De Ruiter. ‘Volgende week wordt definitief beslist. Dat geldt ook voor de andere voorbereidingen. Meneer Steevast verricht het voorwerk voor de pseudo-invasie waarbij de heer Buitelaar hulp en steun verleent. Ik zal de trainingsfaciliteiten nagaan voor de opleiding van de uitvoerders van de invasie en het persbericht voorbereiden dat dient om de aandacht van de werkelijke zaken af te leiden. Heeft iemand nog vragen?’

Hij keek de kring rond. De tafel lag bezaaid met schetsen, aantekeningen en proppen papier die tussen de resten van de karige lunch getuigden van een halve dag brainstormen.

‘Zo niet, dan dank ik u allen voor dit gesprek. Ik verzoek u om alle geschreven notities van dit gesprek te vernietigen in aller aanwezigheid. De papierversnipperaar staat hiernaast.’